

บทที่ 3

รายละเอียดเกี่ยวกับโรงงาน

ชนิดของผลิตภัณฑ์

โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์เหล็กซึ่งใช้เป็นกรณีศึกษาในเรื่องการนำเทคนิคการวางแผนความต้องการวัสดุเข้าไปประยุกต์ใช้นี้มีผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ที่ทำการผลิตอยู่หลายชนิด นอจําแนกตามลักษณะการใช้งานได้ 5 ประเภท คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประเภทตู้
2. ผลิตภัณฑ์ประเภทโต๊ะ
3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเก้าอี้
4. ผลิตภัณฑ์ประเภทชั้น
5. ผลิตภัณฑ์สิ่งทำพิเศษ

โดยผลิตภัณฑ์หลักที่ทางโรงงานผลิตคือ ผลิตภัณฑ์ประเภทตู้, โต๊ะ, และเก้าอี้ แต่ในกรณีที่ได้ทำการวิจัยนี้ จะทำการศึกษาผลิตภัณฑ์ประเภทตู้ และ โต๊ะ เท่านั้น สำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทเก้าอี้ไม่นำมาศึกษา เนื่องจากกระบวนการผลิตของแต่ละโรงงานจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแบบของผลิตภัณฑ์ แต่สำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทตู้และ โต๊ะ ของแต่ละโรงงานจะมีกระบวนการผลิตที่เหมือนกัน จึงสามารถศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงงานอื่นๆ ได้ จากการทำผลิตภัณฑ์ทั้งสองประเภทนี้มาวิเคราะห์ ABC ตามผลิตรายในปี พ.ศ. 2530 (ภาคผนวก ก) เพื่อทำการคัดเลือกตัวอย่างของแบบในแต่ละประเภทเพื่อทำการศึกษานั้น ผลของการวิเคราะห์แบบของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการศึกษา ก็คือ

1. ตู้เก็บเอกสารบานเปิด LK-100
2. ตู้เก็บเอกสารชนิดลิ้นชัก 3 ลิ้นชัก FC-003
3. ตู้เก็บเอกสารชนิดลิ้นชัก 4 ลิ้นชัก FC-004
4. ตู้โชว์-ตู้เก็บหนังสือบานเลื่อน R-024

5. โຕะทำงาน ตัวถึงเดี่ยว	TD-35
6. โຕะทำงาน ตัวถึงคู่	TD-40
7. โຕะทำงาน ตัวถึงคู่	TD-50

ผลิตภัณฑ์ประเภทโຕะนี้เป็นผลิตภัณฑ์แบบน็อคดาวน์ ดังนั้น โຕะแต่ละแบบที่ทำการศึกษา คือ TD-35, TD-40, TD-50 นั้น จะแบ่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ได้ ดังนี้

1. หน้าโຕะ TDT-35
2. หน้าโຕะ TDT-40
3. หน้าโຕะ TDT-50
4. ชุดชายาวโຕะ TDL-35
5. ชุดชายาวโຕะ TDL-40
6. ชุดชายาวโຕะ TDL-50
7. ชุดตัวถึงโຕะ ข้างซ้าย TDB-R-35
8. ชุดตัวถึงโຕะ ข้างขวา TDB-L-35

กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ ภายในโรงงาน จะผ่านขั้นตอนกระบวนการผลิตต่างๆ ตามหน่วยงานการผลิตที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิต มีดังนี้

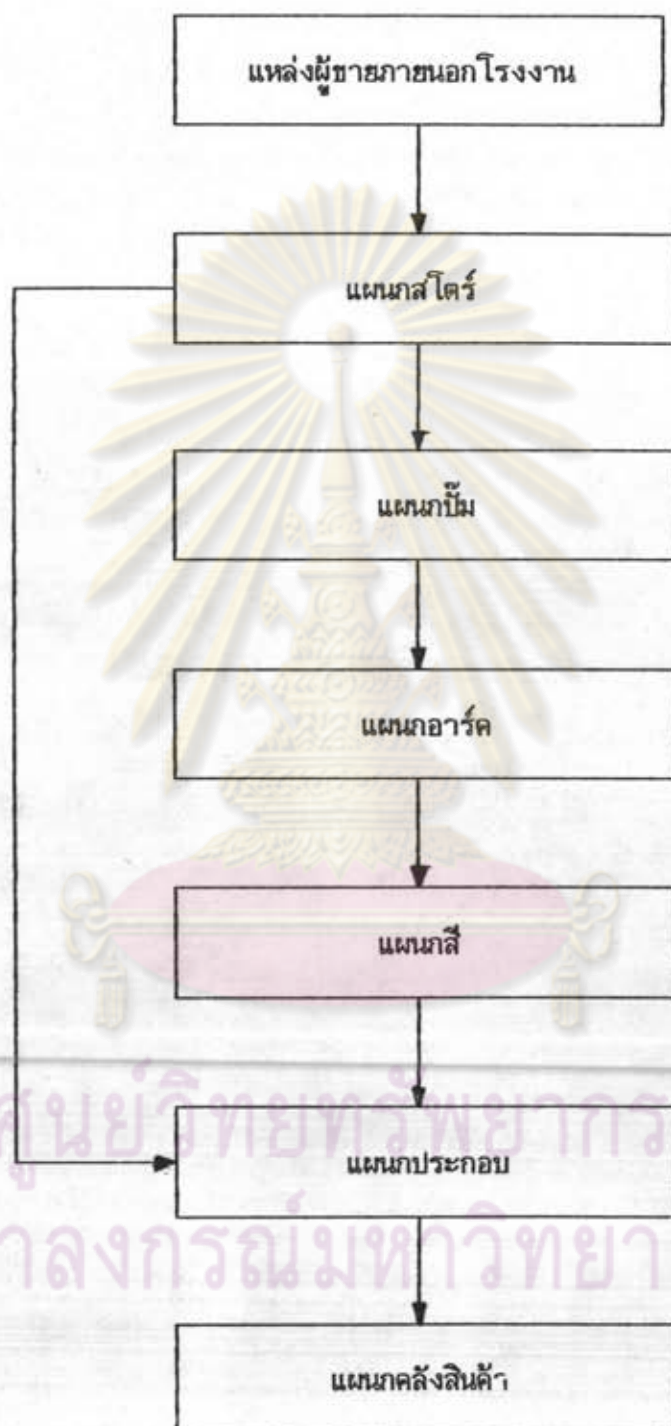
1. แผนกตัด

แผนกตัดจะทำหน้าที่ในการตัดแผ่นเหล็ก ซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักของการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของทางโรงงาน ทางแผนกตัดจะทำการตัดแผ่นเหล็กให้ได้ขนาดและจำนวนตามที่ต้องการ จากนั้นนำส่งเหล็กที่ตัดได้ขนาดแล้ว ไปยังแผนกขึ้นรูปเพื่อดำเนินการในกระบวนการถัดไป

2. แผนกขึ้นรูป

แผนกขึ้นรูปจะทำหน้าที่ในการนำเหล็กที่ตัดได้ขนาดแล้วจากแผนกตัด มาทำการขึ้นรูปให้ได้ชิ้นส่วนตามแบบที่กำหนด (ในการขึ้นรูปมีการตัด, เจาะ, พับ, หรือขึ้นรูป ซึ่งจะแล้วแต่แบบของแต่ละชิ้นส่วน) โดยใช้แม่พิมพ์ซึ่งมีแบบอยู่มากมายในการขึ้นรูป หลังจากผ่านกระบวนการในแผนกนี้แล้ว ชิ้นส่วนโดยมากจะถูกส่งไปดำเนินการในกระบวนการเชื่อมที่แผนกเชื่อม แต่จะ

ภาพประกอบที่ 3.1 ขั้นตอนการผลิตผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีบางชิ้นส่วนที่จะถูกส่งไปดำเนินการในกระบวนการการท่นสีที่แผนกลีเลย หรือมีบางชิ้นส่วนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชิ้นส่วนที่มีขนาดเล็ก จะส่งไปทำการเก็บสำรองไว้ในคลัง เนื่องจากเวลาในการผลิตต่อหน่วยมีค่าน้อยมาก แต่เวลาในการตั้งแม่พิมพ์ (setup time) ใช้เวลานาน ต้นทุนต่อหน่วย และค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษามีค่าไม่สูงนัก ดังนั้น ในการผลิตชิ้นส่วนจำนวนนี้แต่ละครั้งจึงต้องทำการผลิตในปริมาณที่มากจึงจะประหยัดที่สุด หลังจากทำการป้อนชิ้นส่วนประเภทนี้แล้วก็ส่งไปเก็บไว้ในคลังก่อน เมื่อแผนกเชื่อมต้องการที่จะใช้ก็จะทำการเบิกจากคลัง

3. แผนกอาร์ค

แผนกอาร์ค เป็นแผนกที่ทำหน้าที่ในการนำชิ้นส่วนต่างๆ ที่ได้ทำการป้อนขึ้นรูปจากแผนกป้อนแล้ว มาทำการประกอบเข้าด้วยกันโดยการเชื่อม

4. แผนกลี

แผนกลี เป็นแผนกที่ทำหน้าที่ในการล้างคราบสกปรกและไขมันของชิ้นส่วนต่างๆ จากแผนกอาร์คหรือแผนกป้อน โดยกระบวนการฟอสเฟต สำหรับชิ้นส่วนที่ไม่ได้ผ่านแผนกลีก็จะทำการชุบโครเมียม ซึ่งกระบวนการชุบนี้ทางโรงงานได้จ้างภายนอกโรงงาน เมื่อทำความสะอาดชิ้นส่วนแล้วก็จะทำการท่นสีและอบแห้ง แล้วจึงส่งไปยังแผนกประกอบเพื่อทำการประกอบต่อไป

5. แผนกประกอบ

แผนกประกอบ เป็นแผนกที่ทำหน้าที่ในการนำชิ้นส่วนต่างๆ จากแผนกลีหรือแผนกลีโตร มาทำการประกอบให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป กระบวนการประกอบนี้เป็นกระบวนการผลิตขั้นสุดท้ายของการผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป สำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทโต๊ะ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อุตสาหกรรม ทางแผนกประกอบก็จะทำการบรรจุผลิตภัณฑ์ลงในกล่องก่อน แล้วจึงส่งไปเก็บในแผนกคลังสินค้า ส่วนผลิตภัณฑ์ประเภทตู้ที่ทำการประกอบเสร็จแล้วนั้น ก็จะส่งไปยังแผนกคลังสินค้าเพื่อทำการเก็บรักษาหรือจัดส่งไปให้แก่ลูกค้าต่อไป

6. แผนกลีโตร

แผนกลีโตร เป็นแผนกที่ทำหน้าที่ในการเก็บรักษาชิ้นส่วนที่ทำการสั่งซื้อ และชิ้นส่วนป้อนขึ้นรูปบางชิ้นส่วน นอกจากนั้นแล้วยังมีหน้าที่ในการประกอบชิ้นส่วนประกอบย่อย เพื่อเตรียมให้แก่แผนกประกอบหรือแผนกเชื่อม

7. แผนกคลังสินค้า

แผนกคลังสินค้า เป็นแผนกที่ทำหน้าที่ในการบรรจุผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการ

ประกอบมาจากแผนกประกอบนั้น มาบรรจุลงในกล่อง เพื่อที่จะได้นำส่งให้แก่ลูกค้าหรือเก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าเพื่อรอการจำหน่ายไปยังลูกค้าต่อไป

ประเภทของวัสดุและการจัดกลุ่มวัสดุ

วัสดุต่างๆ ภายในโรงงานนั้น ทางโรงงานได้มีการจำแนกวัสดุออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (Production)

ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป หมายถึงวัสดุที่ผ่านกระบวนการผลิตในขั้นตอนสุดท้ายเรียบร้อยแล้ว ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายนี้ก็คือ กระบวนการประกอบออกมาเป็นสินค้าที่ส่งไปให้แก่ลูกค้าได้ อาทิ ตู้เอกสารบานเปิด LK-100, ตู้บานเลื่อน R-024 สำหรับผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปนี้ ยังจำแนกออกได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1	ตู้
ประเภทที่ 2	โต๊ะ
ประเภทที่ 3	เก้าอี้
ประเภทที่ 4	ชั้น
ประเภทที่ 5	กล่องแม่เหล็ก
ประเภทที่ 6	อื่นๆ

2. ผลิตภัณฑ์ประกอบได้ (Knock down)

ผลิตภัณฑ์ประกอบได้ หมายถึงส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ประเภทโต๊ะ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ชุดตัวถัง ชุดของหน้าโต๊ะ และชุดของขาขาว

3. ชิ้นส่วน (Part)

ชิ้นส่วน หมายถึงวัสดุที่ใช้ในกระบวนการประกอบ ซึ่งมีทั้งชิ้นส่วนที่ทำการสั่งซื้อและผลิตเองในโรงงาน อาทิ AL ราง 1148 (R-024,R-014), กลอน LK-100, กุญแจหมุน FC-004 เป็นต้น

4. ผลิตภัณฑ์ย่อย (Sub Assembly Part)

ผลิตภัณฑ์ย่อย หมายถึงวัสดุที่ผ่านกระบวนการผ่านสีแล้ว อาทิ ฝาครอบลิ้นชัก(ลช.) กลาง TD-50-08, ชั้น R-024-GB เป็นต้น

5. ชิ้นส่วนประกอบย่อย (Raw Material Part)

ชิ้นส่วนประกอบย่อย หมายถึงวัสดุที่ผ่านกระบวนการป้อนขึ้นรูป หรือเป็นวัสดุที่ทางโรงงานได้จ้างให้ผู้อื่นทำ อาทิ ตัวใส่ยางกันชน FC-004, ซาลีน TD, สปริงแผ่นเลื่อน FC-004 เป็นต้น

6. วัตถุดิบ (Raw Material)

วัตถุดิบ อาทิ เหล็กเพลลา, ยางที่วางเท้า, เหล็กแผ่นขาว ขนาด 4*8*0.6 เป็นต้น

7. วัสดุสิ้นเปลือง

วัสดุสิ้นเปลือง หมายถึงวัสดุที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต โดยยังจำแนกตามลักษณะของการนำไปใช้งาน ดังนี้

- ประเภทที่ 1 การใช้งานสำหรับผลิตภัณฑ์
- ประเภทที่ 2 การใช้งานสำหรับเครื่องมือเครื่องจักร
- ประเภทที่ 3 การใช้งานสำหรับพนักงาน
- ประเภทที่ 4 การใช้งานสำหรับภายในสำนักงาน
- ประเภทที่ 5 การใช้งานทั่วไป

8. ชิ้นส่วนที่ต้องผลิตในโรงงาน

ชิ้นส่วนที่ต้องผลิตในโรงงาน หมายถึงวัสดุที่ทำการผลิตในโรงงาน แบ่งตามแผนกต่างๆ ดังนี้

- ประเภทที่ 1 วัสดุที่ผลิตจากแผนกประกอบ
- ประเภทที่ 2 วัสดุที่ผลิตจากแผนกลี
- ประเภทที่ 3 วัสดุที่ผลิตจากแผนกอาร์ด
- ประเภทที่ 4 วัสดุที่ผลิตจากแผนกปั๊ม
- ประเภทที่ 5 วัสดุที่ผลิตจากแผนกตัด
- ประเภทที่ 6 วัสดุที่ผลิตจากแผนกตัด
- ประเภทที่ 7 วัสดุที่ผลิตจากแผนกเชื่อม
- ประเภทที่ 8 วัสดุที่ผลิตจากแผนกช่าง
- ประเภทที่ 9 วัสดุที่ผลิตจากแผนกที่ไม่มีชื่อ
- ประเภทที่ 10 วัสดุที่ผลิตจากแผนกประกอบเก้าอี้

โดยวัสดุที่ผลิตจากแม่เหล็กและแม่เหล็กนั้น มีการจำแนกโดยการพิจารณาว่าเป็น วัสดุที่เป็นส่วนประกอบของชนิดของสินค้า ดังนี้

- ประเภทที่ 1 ตู
- ประเภทที่ 2 โตะ
- ประเภทที่ 3 แก้ว
- ประเภทที่ 4 ช้อน
- ประเภทที่ 5 อื่นๆ

และสำหรับวัสดุประเภทที่ 5 และ ประเภทที่ 6 ก็ได้มีการจำแนกวัสดุเหล่านี้ โดย พิจารณาถึงชนิดของวัสดุ ดังนี้

- ประเภทที่ 1 เหล็ก
- ประเภทที่ 2 อโลหะ
- ประเภทที่ 3 ยาง
- ประเภทที่ 4 พลาสติก
- ประเภทที่ 5 เคมี
- ประเภทที่ 6 ห้าง
- ประเภทที่ 7 ไม้
- ประเภทที่ 8 กระดาษ
- ประเภทที่ 9 ของผสม เฉพาะชั้นส่วนประกอบย่อยเท่านั้น
- ประเภทที่ 10 Standard part เฉพาะชั้นส่วนประกอบย่อยเท่านั้น
- ประเภทที่ 11 อื่นๆ

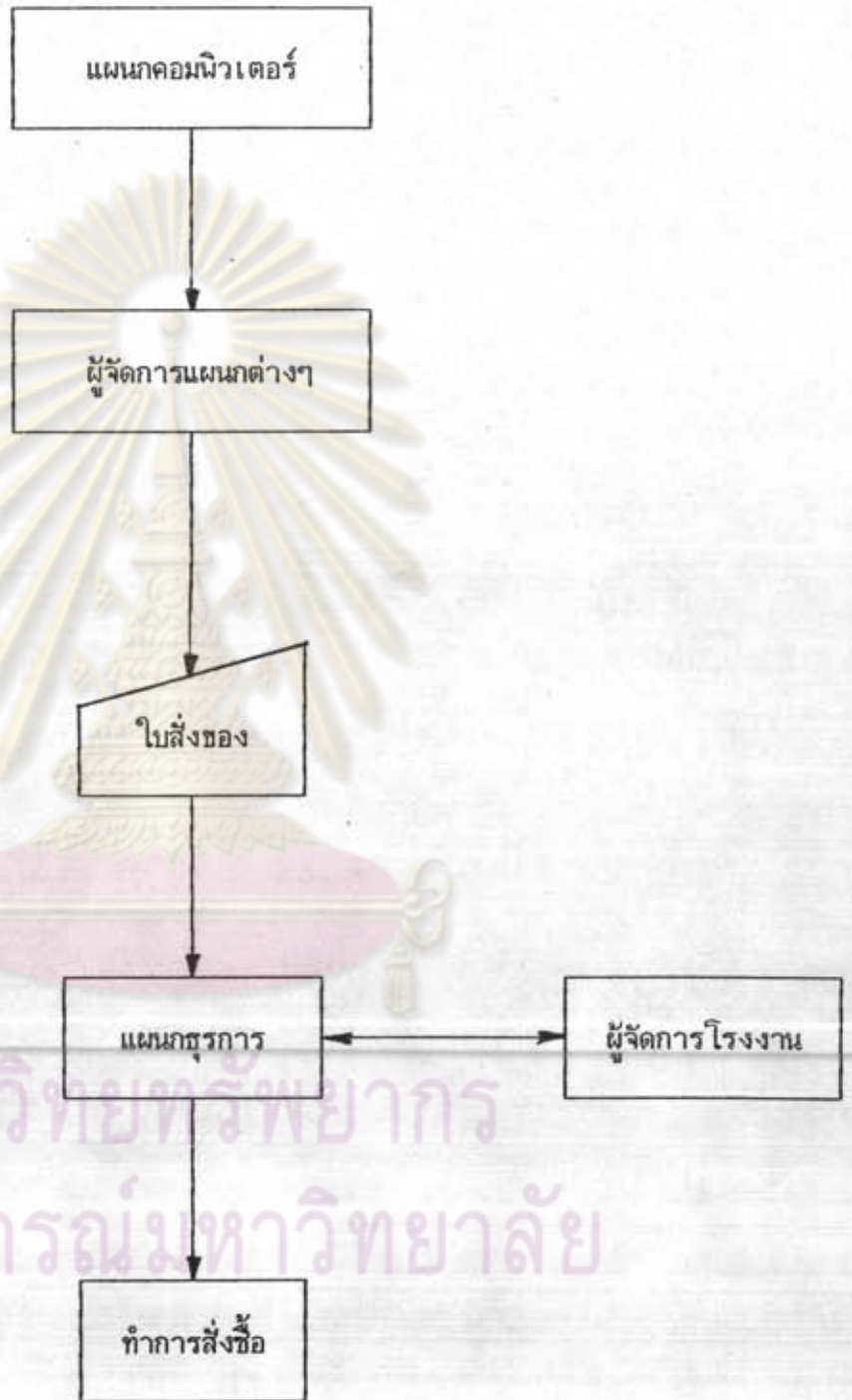
ระบบการจัดหาวัสดุและจัดเก็บวัสดุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ระบบการจัดหาวัสดุ

เนื่องจากโรงงานตัวอย่างมีการผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุหรือวัตถุดิบที่ไม่ยากต่อการจัด หาวัสดุ และได้มีการดำเนินการมานานแล้ว ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาในเรื่องการติดต่อจัดหาแหล่ง จำหน่ายวัสดุ การติดต่อกับแหล่งจำหน่ายวัสดุมีการติดต่อกันมานาน ระบบการสั่งซื้อวัสดุของโรงงาน (ภาพประกอบที่ 3.2) จะมาจากความต้องการวัสดุของแต่ละแผนกภายในโรงงาน ซึ่งผู้จัดการแผนก

ภาพประกอบที่ 3.2 ระบบการสั่งซื้อวัสดุของโรงงานตัวอย่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ 3.3 ตัวอย่างแบบฟอร์มใบสั่งของ

บริษัท ABC อุตสาหกรรม จำกัด
 ใบสั่งของแผนก เลขที่ โดย วันที่ ตรวจอนุมัติ

ลำดับ	รหัส	รายการ	จำนวนสั่ง	หน่วย	๑	ร้าน	คงเหลือ	ส่ง	รับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต่างๆ จะเป็นผู้ทำการพิจารณาว่าความต้องการวัสดุแต่ละวัสดุและเวลาที่ต้องการวัสดุ โดยพิจารณา ข้อมูลของตารางการผลิตหลักที่วางแผนจะทำการผลิต และการตรวจสอบยอดจำนวนวัสดุคงคลัง ที่มีอยู่จากแผนาสโตร เมื่อทราบความต้องการวัสดุทั้งหมดแล้วก็จะทำการส่ง "ใบสั่งของ" (ภาพประกอบที่ 3.3) เพื่อเสนอรายการวัสดุที่ต้องการไปยังผู้จัดการโรงงานเพื่อพิจารณาอนุมัติการสั่ง เอกสาร "ใบสั่งของ" จะมีอยู่ 2 ชุด โดยทางผู้จัดการแผนจะเก็บสำเนาของใบสั่งของไว้ และหลังจากมีการอนุมัติใบสั่งของแล้ว ผู้จัดการโรงงานจะจัดส่งใบสั่งของที่อนุมัติไปยังฝ่ายธุรการ เพื่อให้ดำเนินการติดต่อสั่งซื้อกับผู้ขายต่อไป โดยส่วนใหญ่แล้วกระบวนการการติดต่อสั่งซื้อกับผู้ขายกระทำ โดยการติดต่อทางโทรศัพท์ แต่ในบางกรณีที่มีความต้องการวัสดุนั้นอย่างเร่งด่วน ก็จะมีทำการรับวัสดุ นั้นจากผู้ขายโดยตรง นโยบายของทางโรงงานพยายามที่จะมีให้มีของคงเหลืออยู่ในคลังไม่ว่าจะเป็นสินค้าสำเร็จรูป, ชิ้นส่วนที่สั่งซื้อ, หรือวัตถุดิบ ดังนั้น โดยส่วนใหญ่จะสั่งตามตารางการผลิตหลัก ที่ออกมา วัสดุนั้นก็เป็นวัสดุที่ทำการสั่งซื้อภายในประเทศทั้งสิ้น ค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัสดุจึงไม่สูงและ ช่วงเวลานำในการสั่งซื้อวัสดุนั้นไม่แน่นอน ซึ่งช่วงเวลานำในการสั่งซื้อจะขึ้นอยู่กับผู้ขายแต่ละราย ถ้าผู้ขายบางรายมีความแปรปรวนของช่วงเวลานำในการสั่งซื้อค่อนข้างสูง ทางโรงงานจะทำการ สั่งซื้อแต่ละครั้งในปริมาณมาก หรือทำการเพื่อระยะเวลาปลอดภัยไว้มาก แต่ถ้าความแปรปรวน ของช่วงเวลานำในการสั่งซื้อของผู้ขายไม่สูง หรือเป็นวัสดุที่มีผู้ขายหลายราย การเพื่อระยะเวลา ปลอดภัยจะน้อย ปริมาณการสั่งจะสั่งตามความต้องการหรือตามขนาดของล็อต

2. ระบบการเก็บรักษาวัสดุ

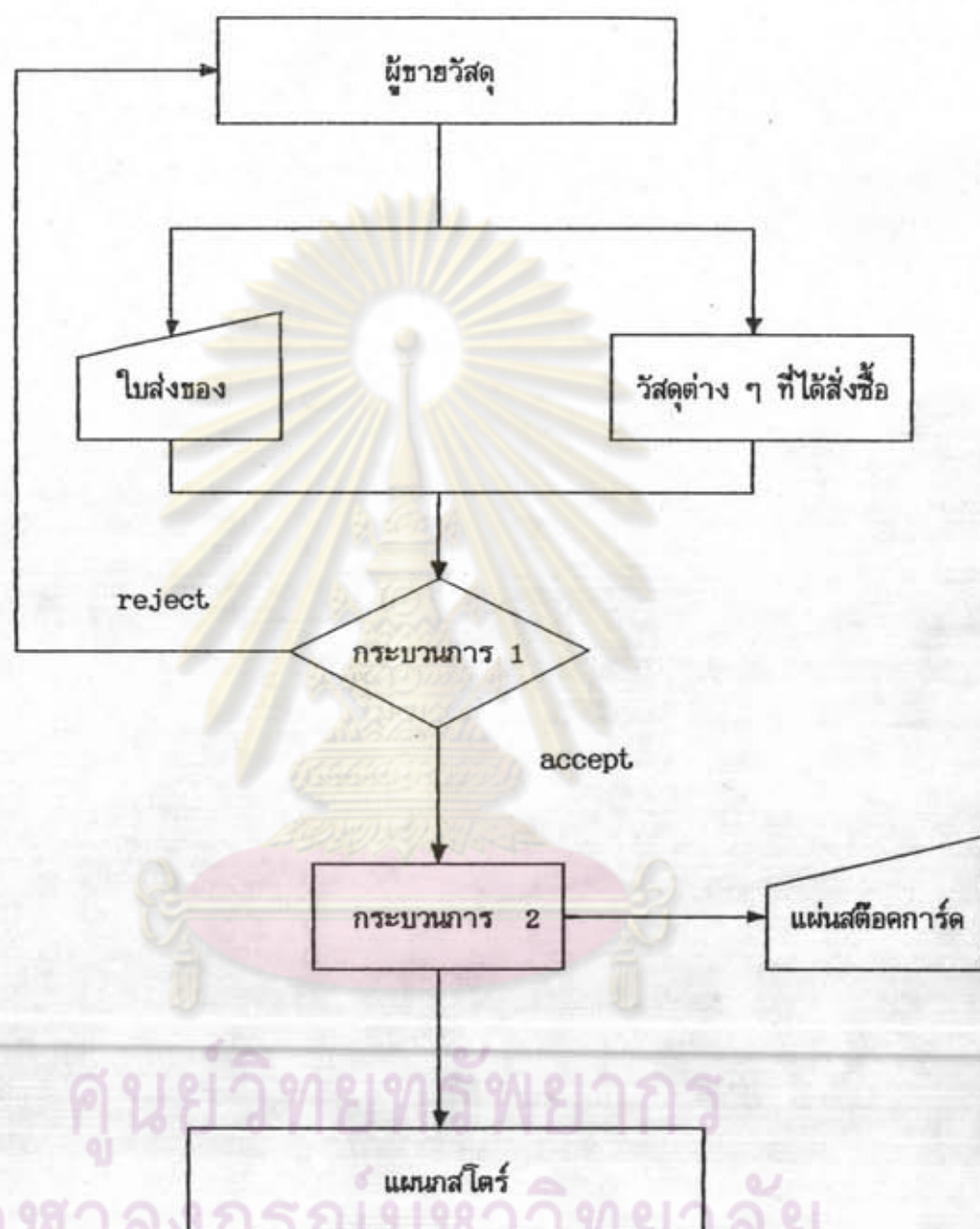
สำหรับระบบการเก็บรักษาวัสดุนั้น ทางโรงงานได้มีการจัดระบบการเก็บรักษาวัสดุ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป จัดเก็บวัสดุในคลังสินค้าโดยแผนกคลังสินค้า จะเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรักษา

2.2 การเก็บรักษาวัสดุประเภทชิ้นส่วน (Part), ผลิตภัณฑ์ประกอบย่อย (Sub Assembly Part), ชิ้นส่วนประกอบย่อย (Raw Material Part), และวัตถุดิบ (Raw Material) ทุกชนิดยกเว้นวัตถุดิบจำพวกเหล็ก โดยจะจัดเก็บวัสดุในสโตร์

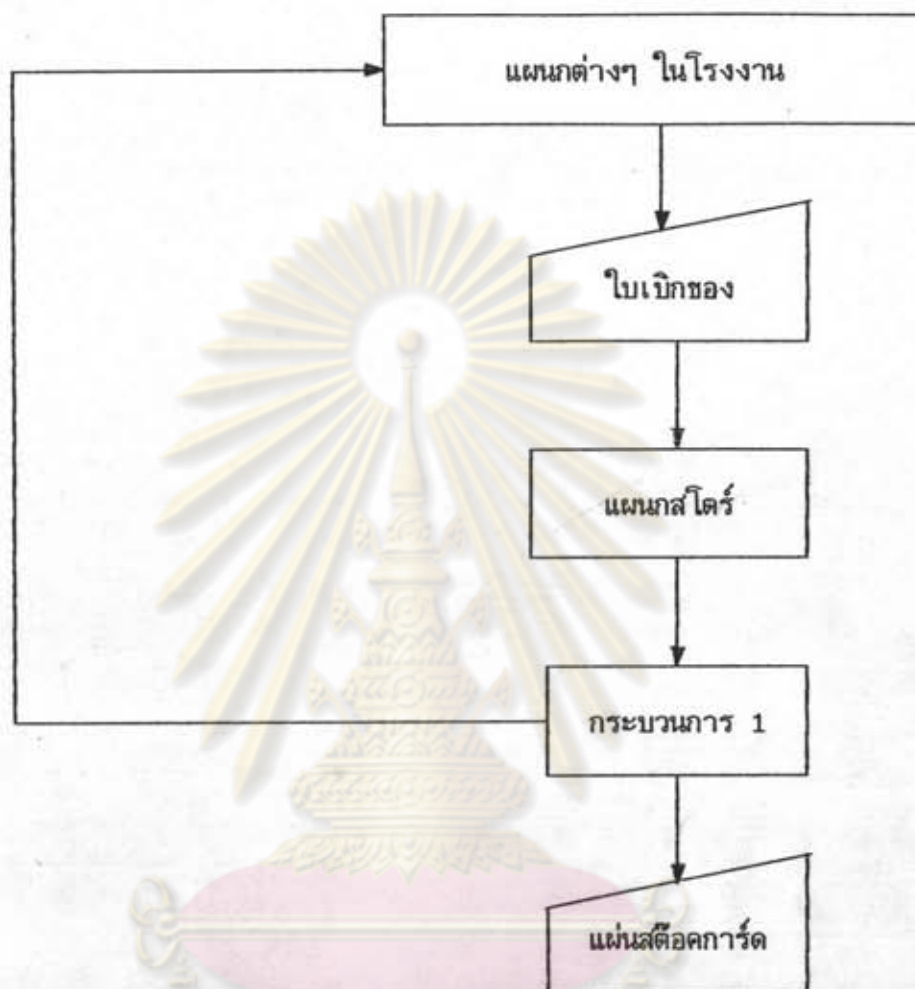
ในการรับวัสดุเข้าสโตร์นั้น (ภาพประกอบที่ 3.4 ประกอบ) เจ้าหน้าที่ฝ่ายสโตร์จะเป็นผู้ตรวจสอบวัสดุที่จัดส่งมาจากผู้ขายและจะบันทึกรายการวัสดุต่างๆ ที่ทางสโตร์ได้รับวัสดุในแต่ละวันไว้ในแผ่นสต็อคการ์ด (ภาพประกอบที่ 3.6) ส่วนการเบิกจ่ายวัสดุจากสโตร์ ทางสโตร์จะทำการจ่ายวัสดุตามรายการที่แจ้งไว้ใน "ใบเบิกของ" ของแต่ละแผนก (ภาพประกอบที่ 3.5) และจะบันทึกจำนวนวัสดุที่จ่ายออกไปในแต่ละวันไว้ในแผ่นสต็อคการ์ด (ภาพประกอบที่ 3.6 และ ภาพประกอบที่ 3.7) วัสดุมีราคาไม่สูงมากนักจึงไม่ได้มีการดูแลรักษาเป็นพิเศษ

ภาพประกอบที่ 3.4 แสดงระบบการรับวัสดุของแผนกสไตร์

หมายเหตุ กระบวนการ 1 หมายถึงการตรวจรับวัสดุที่ส่งมาจากผู้ขายกับรายการ
 ในใบส่งของ การตรวจสอบจะตรวจสอบทั้งจำนวนและคุณภาพของวัสดุ
 กระบวนการ 2 หมายถึงการบันทึกจำนวนวัสดุที่ทางสไตร์รับเข้า
 ซึ่งเป็นวัสดุที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว

ภาพประกอบที่ 3.5 แสดงระบบการเบิกจ่ายวัสดุของแผนกสตรี

หมายเหตุ กระบวนการ 1 หมายถึง การจัดวัสดุตามรายการที่อยู่ในใบเบิกสินค้า ให้แก่แผนกที่ทำการเบิก พร้อมทั้งการลงบันทึกจำนวนวัสดุที่ได้จ่ายให้แก่แผนกนั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ 3.7 ตัวอย่างแบบฟอร์มใบเบิกสินค้า
ใบเบิกสินค้า

เลขที่

แผนก ผู้เบิก วันที่ .../.../...

รหัสสินค้า	รายการ	จำนวน/หน่วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้อนุมัติ ผู้รับของ